

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
WARMIŃSKIEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO „HOSIANUM“ W OLSZTYNIE
ZA ROK AKADEMICKI 1983/1984

Treść: I. Skład osobowy Seminarium Duchownego. II. Działalność naukowa. III. Formacja duchowa alumnów. IV. Formacja intelektualna. V. Formacja pastoralna. VI. Biblioteka seminaryjna.

W działalności Seminarium Duchownego „Hosianum“ w Olsztynie w okresie sprawozdawczym obowiązywał program kształcenia kapłańskiego ustalony przez Konferencję Episkopatu Polski, z uwzględnieniem norm wydanych przez najwyższą władzę kościelną i zatwierdzony przez Stolicę Świętą, zawarty w *Zasadach Formacji Kapłańskiej w Seminariach Duchownych w Polsce*.

I. SKŁAD OSOBOWY SEMINARIUM DUCHOWNEGO

W roku sprawozdawczym obowiązki przełożonych Seminarium pełnili:

Rektor: J.E. ks. bp dr Wojciech Ziemba.

Wicerektorzy: ks. mgr Andrzej Lesiński, ks. dr Władysław Nowak, ks. mgr Edward Wiszowaty.

Prefekt studiów: ks. mgr Andrzej Lesiński.

Prefekci: ks. mgr Stanisław Pietkiewicz, ks. mgr Stanisław Zinkiewicz.

Ojcowie duchowni: ks. mgr Jacek Jezierski, ks. dr Zygmunt Klimczuk, ks. mgr Marian Salamon.

Dyrektor biblioteki: ks. dr hab. Marian Borzyszkowski.

Prokuratorzy: ks. mgr Maksymilian Falk, ks. Antoni Faliński.

Wykłady, seminaria naukowe, zajęcia zlecone i lektoraty prowadzili: ks. dr hab. Marian Borzyszkowski, ks. dr Jan Górny, ks. mgr Mirosław Hulecki, ks. mgr Piotr Ilwicz, ks. mgr Jacek Jezierski, s. dr Ambrozja Kalinowska OSB, ks. dr Zygmunt Klimczuk, ks. dr Stanisław Kozakiewicz, ks. mgr Andrzej Lesiński, ks. dr Mikołaj Lohr, ks. mgr Henryk Madej, ks. mgr Stanisław Magolewski, ks. dr Edward Michoń, ks. dr Ludwik Nadolski, ks. Kazimierz Narodzonek, ks. dr Władysław Nowak, ks. prof. dr hab. Tadeusz Pawluk, ks. prof. dr hab. Władysław Piwowarski, ks. mgr Stanisław Pietkiewicz, ks. dr Jerzy Podolecki, ks. prof. dr hab. Piotr Poręba, ks. doc. dr hab. Seweryn Rosik, ks. mgr Emil Rzeszutek, ks. dr Alojzy Szorc, ks. dr Józef Turek, ks. dr Władysław Turek, ks. dr Romuald Waszkinel, ks. mgr Wiesław Więcek, ks. dr Jerzy Wirsyłło, ks. mgr Edward Wiszowaty, ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski, ks. bp dr Wojciech Ziemba, ks. mgr Stanisław Zinkiewicz, mgr Franciszek Jeziółowicz, mgr Eustachy Magolewski, mgr Zbigniew Pniewski.

W działach administracyjnych i pomocniczych zatrudnionych było w roku sprawozdawczym 16 siostr ze Zgromadzenia Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza, 7 siostr ze Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny oraz 18 pracowniczek i pracowników świeckich.

Rok akademicki 1983/1984 rozpoczęło 182 alumnów na wszystkich latach. Praca wychowawcza i formacyjna odbywała się w dalszym ciągu w trzech budynkach seminaryjnych, co stwarzało trudności, zwłaszcza gdy chodzi o organizację wykładów. W pracy wychowawczej staraliśmy się wykorzystać wszelkie środki umożliwiające rozpoznanie motywacji powołania u alumnów, a także umożliwiające rozpoznanie ich charakterów. W niektórych wypadkach należało przeprowadzić indywidualne rozmowy, upomnienia z poleceniem absolutnego lub czasowego opuszczenia Seminarium łącznie. W kilku wypadkach sami alumni decydowali się na opuszczenie Seminarium lub też prosili o udzielenie urlopu dziekańskiego. Ogółem Seminarium opuściło trzy-

nastu alumnów (z roku I — siedmiu; z III — pięciu, oraz jeden z roku IV). W kończącym się roku akademickim dziesięciu alumnów przebywało na urlopie dziekańskim, trwającym jeden rok. Z tej liczby trzech zgłosiło się, aby kontynuować studia. Pozostali nie zgłosili się lub też wycofali swoje dokumenty. Aktualnie przebywa na urlopie dwóch alumnów.

Święcenia kapłańskie wraz z absolutoriami ukończenia studiów filozoficzno-teologicznych otrzymało 24 absolwentów „Hosianum“.

II. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Aktywność naukowa Seminarium Duchownego przejawia się w różnorodnych formach. Podstawowym i wymiernym aspektem tej działalności są publikacje naukowe pracowników. W omawianym roku ukazało się kilkadziesiąt publikacji, w tym 6 pozycji książkowych. Najnowszym przykładem jest *Prawo małżeńskie* ks. prof. Tadeusza Pawluka będące w Polsce pierwszą tego typu pracą poświęconą prawu małżeńskiemu zawartemu w nowym *Kodeksie Prawa Kanonicznego*. Organem naukowym grona profesorskiego jest rocznik *Studia Warmińskie*, w którym księża profesorowie zamieszczają swoje artykuły oraz najnowsze osiągnięcia badań według własnych specjalizacji.

W roku sprawozdawczym 1983/1984 ukazały się następujące tomy *Studiów Warmińskich*: tom XVIII za rok 1981, zawierający głównie materiały z I sympozjum hozjańskiego; tom XIX za rok 1982, zawierający głównie materiały z sympozjum poświęconego św. Wojciechowi i św. Brunonowi z Kwerfurtu. Zostały przygotowane i oddane do druku: tom XX za rok 1983; tom XXI za rok 1984. Pod redakcją księży profesorów ukazują się *Warmińskie Wiadomości Diecezjalne*, *Kalendarz Maryjny*, *Kalendarz Liturgiczny* oraz *Posłaniec Warmiński*. Księża profesorowie brali czynny udział w kongresach naukowych: krajowych i zagranicznych, zjazdach, sympozjach oraz sesjach naukowych. W celu ustawicznego doskonalenia formacji naukowej profesorów Seminarium oraz upowszechniania poszczególnych gałęzi wiedzy filozoficznej i teologicznej w roku sprawozdawczym odbywały się comiesięczne sesje naukowe księży profesorów. W ramach sesji wygłaszano referaty naukowe, prezentowano recenzje nowych publikacji oraz sprawozdania i komunikaty o ważniejszych wydarzeniach naukowych. We wrześniu 1983 roku odbyło się uroczyste otwarte posiedzenie naukowe księży profesorów i alumnów dla uczczenia 300-lecia Odsieczy Wiedeńskiej. W dniach od 25 do 26 października 1983 roku, pod patronatem J.E. ks. dra Jana Obląka Biskupa Warmińskiego odbyło się II Sympozjum Hozjańskie na temat: „Teologia dzieł i działalności Kardynała Stanisława Hozjusza“.

Terenem aktywności naukowej grona profesorów były systematyczne wykłady w trzyletnim Instytucie Kultury Chrześcijańskiej imienia Jana Pawła II, pięcioletnim Instytucie Historyczno-Pastoralnym, Studium Katechetycznym w Gietrzwałdzie oraz Studium Pastoralnym w Olsztynie dla księży wyświęconych w ostatnich trzech latach.

III. FORMACJA DUCHOWA ALUMNÓW

Wysiłki profesorów i wychowawców szły w kierunku harmonijnego ułożenia duchowej formacji alumnów z kształceniem doktrynalnym, by alumni zgodnie z własną zdolnością zdobywali, wraz z odpowiednią ludzką dojrzałością, ducha Ewangelii i ścisłą łączność z Chrystusem. Idealem formacji duchowej alumnów jest dojrzały człowiek i chrześcijanin oraz pełen apostołskiego dynamizmu ksiądz diecezjalny. Pomocą służącą przybliżeniu się alumnów do tego ideału były przede wszystkim tygodniowe rekolekcje (1—8 X 1983). Prowadzili je: ks. Jerzy Świnka, ojciec

duchowny z Pelplina, oraz ks. Henryk Madej, profesor „Hosianum“ i ks. Józef Wysocki, dziekan cłcki. Ojców duchownych wspierali w ich pracy następujący szafarze sakramentu pokuty: ks. Stanisław Bradtke, ks. Roman Chudzik, ks. Piotr Ilwicki, ks. Stanisław Magolewski, ks. Andrzej Majnusz, o. Franciszek Martuszczyński KRL, ks. Benedykt Przeracki, ks. Kazimierz Sawostianik, ks. Walenty Szymański, ks. Wiesław Świdziński, ks. Stanisław Tabaka, o. Marian Wachowicz OFM bern., ks. Stanisław Wańczyk, ks. Adolf Wojtunik MS, ks. Romuald Zapadka.

Formacji duchowej alumnów służyły przeprowadzane przez ojców duchownych w każdym miesiącu dni skupienia. Ojcowie duchowni prowadzili także rekolekcje wielkopostne dla alumnów, a także trzy- i sześciodniowe rekolekcje przed udzielaniem posług lektoratu i akolitatu oraz święceń diakonatu i kapłaństwa.

IV. FORMACJA INTELEKTUALNA

Przekazywane przez profesorów kształcenie naukowe dotyczy tego, by alumni, wraz z ogólną kulturą odpowiadającą potrzebom miejsca i czasu, otrzymali obszerną i solidną znajomość nauk świętych, tak by opierając się na nich i karmiąc nimi swoją wiarę, mogli głosić naukę Ewangelii współczesnym sobie ludziom w sposób odpowiedni i przystosowany do ich mentalności. W roku sprawozdawczym w wykładzie swoich przedmiotów księża profesorowie stosowali się do wskazań zawartych w *Ratio Institutionis Sacerdotalis pro Polonia* zarówno co do treści wykładanych przedmiotów, jak i co do liczby godzin. Kształcenie filozoficzne oparte na wiecznie trwałym dziedzictwie filozoficznym, uwzględniającym współczesne kierunki filozoficzne, doskonaliło formację humanistyczną alumnów, ćwiczyło umysł i przygotowywało ich do podjęcia studiów teologicznych. Kształcenie teologiczne, w świetle wiary pod kierownictwem Urzędu Nauczycielskiego zmierzało do tego, by alumni poznali całą doktrynę katolicką opartą na Objawieniu, uczynili ją pokarmem własnego życia duchowego, a w wykonywaniu posługi potrafili ją odpowiednio głosić i jej bronić.

W programie kształcenia kapłańskiego prowadzone były także lektoraty: jęz. łacińskiego, niemieckiego, włoskiego, francuskiego, angielskiego, greckiego i hebrajskiego.

Podsumowaniem pracy dydaktycznej księży profesorów oraz wysiłku intelektualnego alumnów były egzaminy sesji zimowej i letniej. W sesji letniej do egzaminów przystąpiło 166 alumnów i złożyło w sumie 2344 egzaminów, w tym z wynikiem b. dobrym — 740 egzaminów; dobrym — 900; dostatecznym — 664; niedostatecznym — 40. Dało to ogólną średnią sesji z wynikiem 4,03 (wobec 3,95 w analogicznym okresie poprzedniego roku sprawozdawczego).

Najlepsze wyniki w studiach filozoficzno-teologicznych osiągnęli następujący alumni: dn Andrzej Zieliński, Jacek Neuman, Zdzisław Żywica, Antoni Wojtowicz, Wojciech Borowski i Mariusz Szram. Pogłębieniu formacji intelektualnej służyły także seminaria naukowe z *Pisma Świętego ST i NT*, teologii dogmatycznej, teologii moralnej, teologii pastoralnej, liturgiki, historii Kościoła, prawa kanonicznego, patrologii, filozofii, w których uczestniczyli alumni roku III, IV, V i VI. Alumni ci byli zobowiązani do podejmowania tematów, mających być przedmiotem pracy magisterskiej pisanej na PAT lub na KUL. W roku sprawozdawczym prace magisterskie na PAT z filią w Olsztynie obronili:

1. Dn Andrzej Józwik

Promotor: ks. dr hab. Marian Borzyszkowski

Temat: Antropologia J.G. Herdera na podstawie *Myśli o filozofii dziejów*.

2. Dn Krzysztof Kierbedź

Promotor: ks. dr Władysław Nowak

Temat: Odnowiona liturgia sakramentu Chrztu i jej recepcja u młodych małżeństw na przykładzie parafii św. Józefa w Olsztynie.

3. Dn Klemens Litwin

Promotor: ks. dr Władysław Nowak

Temat: Msza św. i kult eucharystyczny poza Mszą św. w nauczaniu bpa warmińskiego Maksymiliana Kellera.

4. Dn Jan Łapin

Promotor: J. E. ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski

Temat: Przedmiot kultu Narodzenia NMP w księgach liturgicznych XV w. ze zbiorów jasnogórskich.

5. Dn Grzegorz Neumann

Promotor: J. E. ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski

Temat: Działania Ducha Świętego w człowieku w świetle średniowiecznych homilii szkoły dominikańskiej i franciszkańskiej w oparciu o ewangelię zielonoświąteczną w inkunabułach, w zbiorach warmińskich.

6. Dn Marek Paszkowski

Promotor: J. E. ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski

Temat: Dziewicze Macierzyństwo Boże Maryi w kazaniach na Zwiastowanie NMP z inkunabułów w zbiorach warmińskich.

7. Dn Sławomir Pokorniecki

Promotor: J. E. ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski

Temat: Kolegialność Apostołów w świetle wybranych kazań o świętych ze zbiorów Marcina Polaka i Mikołaja z Błonia.

8. Dn Sławomir Ropiak

Promotor: ks. dr Edward Michoń

Temat: Rola *Biblii* w książce *Duch pracy ludzkiej* Stefana Kardynała Wyszyńskiego Prymasa Polski.

9. Dn Jacek Zatorski

Promotor: J. E. ks. bp dr Wojciech Ziemba

Temat: Biblijne aspekty miłosierdzia w encyklice *Dives in misericordia*.

10. Dn Andrzej Zieliński

Promotor: ks. dr Władysław Nowak

Temat: Ksiądz Stanisław Zdanowicz jako liturgista.

11. Dn Andrzej Żychowski

Promotor: J. E. ks. bp dr hab. Julian Wojtkowski

Temat: Przedmiot kultu wielkosobotniego w świetle wybranych kazań wielkopostnych z inkunabułów ze zbiorów warmińskich.

Na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim prace magisterskie w roku sprawozdawczym obronili:

12. Dn Ryszard Dębski

Promotor: ks. dr hab. Seweryn Rosik

Temat: Obowiązek kształtowania wspólnoty małżeńskiej w świetle ostatnich dokumentów Kościoła.

13. Dn Lech Janowicz

Promotor: ks. dr hab. Seweryn Rosik

Temat: Rola sumienia w doktrynie etycznej Tadeusza Kotarbińskiego.

14. Dn Stanisław Majewski

Promotor: ks. prof. Władysław Piwowarski

Temat: Stosunek rodziców do I Komunii św. Studium z socjologii rytuału na przykładzie parafii św. Rocha w Nowym Sączu.

15. Dn Edward Molitorys

Promotor: ks. prof. Władysław Piwowarski

Temat: Rytuał odpustu parafialnego na przykładzie parafii Kacwin.

16. Dn Jerzy Pecold

Promotor: ks. dr hab. Seweryn Rosik

Temat: Soteryczny charakter przemiany moralnej człowieka w świetle nauczania Jana Pawła II.

17. Dn Albin Stankiewicz

Promotor: ks. dr hab. Seweryn Rosik

Temat: Problem konfliktów w rodzinie współczesnej w świetle literatury teologiczno-moralnej okresu 1960-1983.

V. FORMACJA PASTORALNA

Chociaż cała formacja alumnów w Seminarium ma cel pastoralny w roku sprawozdawczym organizowano w Seminarium kształcenie ściśle pastoralne, przez które alumni uczyli się zasad i umiejętności wypełniania posługi nauczania Ludu Bożego, uświęcania i kierowania. Zdobywaniu odpowiedniej formacji pastoralnej służyły wykłady z przedmiotów należących do teologii pastoralnej, jak i praktyki duszpasterskie. W ciągu roku obejmowały one:

1) praktykę katechetyczną polegającą na hospitacji i samodzielnym prowadzeniu katechezy przez alumnów roku IV, V i VI.

2) praktykę homilijną, w czasie której alumni roku IV, V, VI opracowywali i wygłaszali homilie;

3) praktykę liturgiczną, polegającą na przygotowaniu liturgii codziennej w Seminarium i niedzielnej w katedrze, na przygotowaniu niektórych nabożeństw wieczornych oraz spełnianiu funkcji związanych z otrzymanymi posługami i święczeniami;

4) praktykę charytatywną, w ramach której brali udział w parafialnym duszpasterstwie charytatywnym. Polegało ono na niesieniu materialnej, a przede wszystkim duchowej pomocy ludziom potrzebującym.

Uczestniczyli też w innych akcjach duszpasterskich, np. budzeniu powołań w czasie Tygodnia Modlitw o Powołania w różnych parafiach diecezji. Brali udział w Tygodniu Ekumenicznym, Tygodniu Kultury Chrześcijańskiej.

Oprócz wymienionej praktyki duszpasterskiej, w ciągu roku alumni po ukończeniu roku akademickiego odbywali stacjonarną praktykę wakacyjną w swoich rodzinnych parafiach. Diakoni zaś w parafiach wyznaczonych przez Rektorat Seminarium. Praktyki te obejmowały pracę w różnych pionach duszpasterstwa parafialnego.

Ponadto młodzież duchowna miała możliwość pogłębiania swoich zainteresowań w różnych sekcjach Bratniaka, chóru seminaryjnego oraz małych form scenicznych, których efektem było przygotowanie akademii z okazji rocznicy wyboru papieża Jana Pawła II, wieczoru św. Mikołaja, opłatkowego spotkania, eutrapelii i wielu innych. Alumni włączyli się także w ogólnodiecezjalne akcje o charakterze religijnym. Liczna grupa alumnów wzięła udział w I Pieszej Warmińskiej Pielgrzymce na Jasną Górę, a także w innych pieszych pielgrzymkach do Częstochowy i Gietrzwałdu.

Poza tymi wydarzeniami Seminarium prowadziło zwyczajną cichą pracę, której rezultatem było zbliżenie się wielu alumnów do kapłaństwa, przez otrzymaną promocję na wyższy rok, obłóczyny, przyjęcie posługi lektora, akolity, święceń diakonatu, a zwłaszcza święceń kapłańskich.

VI. BIBLIOTEKA SEMINARYJNA

Warsztat naukowy pracy alumnów i księży profesorów stanowi biblioteka: jej czytelnia i wypożyczalnia. W okresie sprawozdawczym dyrektorem biblioteki był ks. dr hab. Marian Borzyszkowski. Współpracowali z nim: s. Zenona Jabłońska ze Zgromadzenia Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza — bibliotekarka; s. Katarzyna Bojkowska ze Zgromadzenia jw., bibliotekarka, Maria Körber — rejestratorka (na pół etatu); mgr Wiesława Olkowska na 1/3 etatu, jako wolontariuszka; mgr Zbigniew Pniewski, 10 godzin w tygodniu do 31 VIII, przy opisie druków staroniemieckich Maria Frąckowiak, na 1/4 etatu.

Stan zbiorów rok 1983

Inkunabuły	342
Starodruki skatalogowane dawniej	6675
" nie skatalogowane	921
Książki skatalogowane w latach poprzednich	54589
" " 1982 i 1983	4207
" nie skatalogowane, ...	około 2000
Biblioteka podręczna w Dobrym Mieście	826
Czytelnia	4305
	razem 73 865 jednostek

Nabytki. — Zbiory biblioteczne powiększyły się o 4207 skatalogowanych książek. Pochodziły one z zakupów i darów, głównie ks. bpa Juliana Wojtkowskiego.

Na bieżąco napływało do zbiorów biblioteki ponad 1600 tytułów czasopism polskich i zagranicznych. W wypożyczalni i czytelni biblioteki odnotowano 2748 odwiedzin oraz udostępniono 3058 jednostek bibliotecznych. Stałe i okolicznościowe wystawy, organizowane systematycznie w gmachu biblioteki, uzupełniają wydatnie jej funkcję informacji i popularyzacji nauki.

Staraniem biblioteki urządzone były wystawy nowości, ważniejszych nabytków oraz następujące wystawy tematyczne:

„Jubileusz Odkupienia“ 4-20 IV;

„W oczekiwaniu na II Pielgrzymkę Ojca św. Jana Pawła II do Polski“ 10-18 VI;

„Rysunki dziecięce — II Pielgrzymka Jana Pawła II do Polski“ 28 VIII — 3 IX;

„Jan Sobieski — zwycięzca spod Wiednia“ 10-24 IX;

„O św. M. Kolbe i bł. U. Ledóchowskiej, A. Chmielowskim, R. Kalinowskim“ 24-30 IX;

„Sługa Boży Stanisław Hozjusz — życie i dzieło“ 24-30 X.

Przedstawione wyżej formy pracy Seminarium: duchowna, intelektualna i pastoralna, składały się na taką formację kapłańską alumnów, by przepojeni umiłaniem Kościoła Chrystusowego, będąc związani synowską miłością z Biskupem Rzymskim, Następcą świętego Piotra, przyłączyli się do własnego biskupa jako wierni współpracownicy oraz przygotowali się do braterskiej jedności z diecezjalnym prezbiterium, którego będą uczestnikami w służbie Kościoła.

Opracował ks. Andrzej Lesiński